

247090

การศึกษาระดับเบื้องต้นและผลกระทบต่อนิสัยของผู้เสพติดใน

ในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุดรธานี

RISK FACTORS AND HEALTH IMPACT OF SUBSTANCE ABUSERS FOR
ENTERTAINMENT IN NONG KHAI AND UDON THANI PROVINCE

นางกิตติมา โมะเนน

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

6009520A7

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247090

การศึกษาปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เสพยาบ้า
ในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุดรธานี

RISK FACTORS AND HEALTH IMPACT OF SUBSTANCE ABUSERS FOR
ENTERTAINMENT IN NONG KHAI AND UDON THANI PROVINCE

นางกิตติมา โมะเมน

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

การศึกษาปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เสพยาบ้า
ในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุดรธานี

นางกิตติมา โมะเมน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

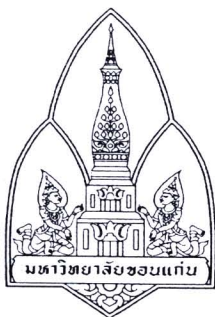
พ.ศ. 2554

**RISK FACTORS AND HEALTH IMPACT OF SUBSTANCE ABUSERS FOR
ENTERTAINMENT IN NONG KHAI AND UDON THANI PROVINCE**

MRS KITTIMA MOMEN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN COMMUNITY HEALTH DEVELOPMENT
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน

ชื่อวิทยานิพนธ์: การศึกษาปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เสพยาบ้าใน
ในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุดรธานี

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางกิตติมา โมะเมน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์: นางอัญชลี ศิริทรัพย์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ สมเดช พินิจสุนทร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัดพงษ์ เกษสมบุรณ์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. อมรรัตน์ รัตนสิริ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ คณะโต	กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ คณะโต)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(ศาสตราจารย์พิเศษ ลุ่มพิกานนท์)
คณบดีคณะแพทยศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิตติมา โมะเมน. 2554. การศึกษาปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เสพยาบันเท็ง
ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ. ดร. มานพ คณะโต

บทคัดย่อ

247030

การวิจัยครั้งนี้ เป็น case control study โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อทดสอบว่าปัจจัยรายได้มีผลต่อการเสพยาบันเท็ง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเสพยาบันเท็ง และ 3) เพื่อศึกษาผลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบันเท็ง ประชากร คือ เยาวชนในพื้นที่จังหวัดหนองคายและจังหวัดอุดรธานี กลุ่มศึกษาคือผู้เสพยาบันเท็งจากฐานข้อมูลการติดตามสถานการณ์การใช้ยาเสพติดพื้นที่ชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่จังหวัดหนองคายและอุดรธานีปี พ.ศ. 2551 ของเครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือ กลุ่มควบคุมคือ ผู้ที่ไม่เสพยาบันเท็งในช่วงปี พ.ศ. 2551 ในชุมชนเดียวกันที่เป็นเพศเดียวกัน ในอัตรา 1 : 4 ได้กลุ่มศึกษา 67 คน และกลุ่มควบคุม 268 คน ตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 335 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนั้ดมาสัมภาษณ์ที่สถานการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี เพื่อลดมลทินทางสังคมที่มีต่อกลุ่มผู้เสพยาเสพติด วิเคราะห์ด้วย odds ratio, 95% confidence interval, chi-square และ multiple logistic regression

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยรายได้ที่มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเสพยาบันเท็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่กลับพบว่า การเที่ยวแหล่งบันเท็ง 4 ครั้งต่อเดือน (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง) จะทำให้เสพยาบันเท็งเป็น 3.56 เท่าของกลุ่มที่ไม่เสพยาบันเท็ง (95% CI : 1.90, 6.69) ผลกระทบต่อสุขภาพที่สำคัญคือปัญหาทางด้านการควบคุมอารมณ์ ความล้มเหลวในการปฏิบัติภารกิจประจำวัน รวมทั้งยังสร้างความวิตกกังวลให้กับคนในครอบครัวด้วย

การดำเนินงานตามนโยบายเรื่องการจัดระเบียบสังคมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง ป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าไปเที่ยวแหล่งบันเท็งเป็นสิ่งที่ควรผลักดันให้มีผลทางปฏิบัติ

Kittima Momen. 2011. **Risk Factors and Health Impact of Substance Abusers for Entertainment in Nong Khai and Udon Thani Province.** Master of Science Thesis in Community Health Development, Graduate School, Khon Kaen University.
Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Manop Kanato

ABSTRACT

247090

The objectives of this case-control study were : (1) To test the relationship of income and adolescence drug use behavior in particular club drugs in Nong Khai and Udon Thani Province, (2) To explore the potential risk factors that may contribute to their drug use behavior and (3) To assess health impact among drug users. Cases were chosen from club drugs users in 2008 ISAN Substance Abuse Network, Khon Kaen University database while neighbouring control of the same sex as the cases were chosen by the ratio of 1:4. Of the 335 subjects, there were 67 cases and 268 controls. All interviews with samples took place in an academic institution in down town area to minimize the social sanction to the cases. Interviewed questionnaire was employed and analyzed by descriptive statistics, odds ratio, chi-square, and multiple logistic regression.

It is found that entertainment visiting behavior significantly effects to the use of club drugs. Adolescent who visits entertainment place once a week or more will potentially use club drugs 3.56 times of the non users(95% CI : 1.90, 6.69). For household income, the proportion of monthly income over ฿10,000 is higher in the users group than the non users with no statistically significance at 0.05. Important health impacts are problem of self emotional control, failure on diary activities, the increase of relatives' worried.

The results of this study inform policy makers on the need of the law enforcement on adolescent visiting entertainment places to decrease the risk among adolescents.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีได้ด้วยความช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ. ดร. มานพ คณะโต คำแนะนำในทุกขั้นตอนที่ได้ทำการศึกษารายวิชาวิทยานิพนธ์ การสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ได้รับทุนในการวิจัยและการนำเสนอผลงาน ตลอดจนการเขียนรายงานทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบคุณ ผศ. ดร. กิตติยาภรณ์ โชคสวัสดิภิญโญ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่สนับสนุนและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาและการวิจัย อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชนทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ และขอขอบคุณนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณอัญชลี สิริทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและเปิดโอกาสให้ลาศึกษาต่อในครั้งนี้ รวมทั้งคุณชวนพิศ ชุ่มวัฒนะ ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์ และคุณณณมล กมลวาทิน ผู้อำนวยการส่วนพัฒนามาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. และคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ยิ่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ส. ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมา

ขอขอบคุณเครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนการวิจัยและอนุญาตให้ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลการติดตามสถานการณ์การใช้ยาเสพติดพื้นที่ชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่จังหวัดหนองคายและอุดรธานี ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งบุคคลอื่นที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ในครั้งนี้

สุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบแด่คุณพ่อคุณแม่ที่เคารพยิ่ง และหากมีข้อบกพร่องด้วยประการใด ๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

กิตติมา โมะเมน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ภูมิหลัง	1
2. ความสำคัญ	2
3. คำถามการวิจัย	8
4. วัตถุประสงค์	8
5. ขอบเขตการวิจัย	8
6. สมมติฐานการวิจัย	8
7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	9
8. กรอบทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้สนับสนุนการวิจัย	9
9. นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
1. เกสซ์วิทยาของยาบันเทิง	11
2. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติด	14
3. ปัจจัยที่ทำให้เสพยาเสพติด	21
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
1. การออกแบบวิจัย	32
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
3. ตัวแปร	33
4. เครื่องมือ	41
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
6. การจัดการข้อมูล	44
7. สถิติ/วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์	44
8. จริยธรรมการวิจัย	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	46
1. คุณลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	46
2. ปัจจัยรายได้ที่ทำให้เสพยาบ้าเหิง	52
3. ปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้เสพยาบ้าเหิง	55
4. สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเสพยาบ้าเหิง	58
5. ผลกระทบจากการเสพยาบ้าเหิง	64
บทที่ 5 บทสรุป	67
1. ข้อเสนอสรุปผลการวิจัย	67
2. อภิปรายผล	67
3. ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเสพยาเพื่อความบันเทิงในกลุ่มประชากรจำเพาะ	78
ภาคผนวก ข แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก	100
ภาคผนวก ค หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	102
ประวัติผู้เขียน	104

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษา จำแนกตามชนิดยาเสพติด	5
ตารางที่ 2	ตัวอย่างปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มครองกันในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย	7
ตารางที่ 3	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เสพยาเสพติด	24
ตารางที่ 4	การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยรายได้	34
ตารางที่ 5	การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยพื้นฐาน	35
ตารางที่ 6	การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชื้อ	37
ตารางที่ 7	การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยหมุน	38
ตารางที่ 8	การวิเคราะห์ตัวแปรผลกระทบต่อสุขภาพจากการเสพยาบ้าในเชิง	39
ตารางที่ 9	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	47
ตารางที่ 10	พฤติกรรมการเสพยาบ้ากระตุ้นประสาทในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	49
ตารางที่ 11	พฤติกรรมการเสพยาโคเคนในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	49
ตารางที่ 12	สารเสพติดที่นิยมซื้อที่จำหน่ายในแหล่งบันเทิง	50
ตารางที่ 13	พฤติกรรมการเที่ยวแหล่งบันเทิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	51
ตารางที่ 14	ปัจจัยรายได้ตนเองเปรียบเทียบกับกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	53
ตารางที่ 15	การทดสอบปัจจัยรายได้ตนเองกับการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	54
ตารางที่ 16	ปัจจัยรายได้ครอบครัวเปรียบเทียบกับกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	54
ตารางที่ 17	การทดสอบปัจจัยรายได้ครอบครัวกับการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	55
ตารางที่ 18	การทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยพื้นฐานกับการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	56
ตารางที่ 19	การทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยเชื้อกับการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	57
ตารางที่ 20	การทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยหมุนกับการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	57
ตารางที่ 21	สรุปปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์ต่อการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	58
ตารางที่ 22	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มที่เสพยาและไม่เสพยาบ้าในเชิงในปัจจุบัน	61
ตารางที่ 23	ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์ต่อการเสพยาบ้าในเชิงในกลุ่มที่เสพยาและไม่เสพยาบ้าในเชิงในปัจจุบัน	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 24	สรุปปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์ต่อการเสพยาบ้าในในกลุ่มที่เสพและไม่เสพยาบ้าในปัจจุบัน	64
ตารางที่ 25	ผลกระทบจากการเสพสารกระตุ้นประสาทในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม	65

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	ยาเสพติดที่มีผลต่อสมอง
ภาพที่ 2	ปัจจัยที่ทำให้เสพยาเสพติด
ภาพที่ 3	กรอบแนวคิดในการวิจัย
ภาพที่ 4	การกระจายตัวช่วงอายุของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม
ภาพที่ 5	การกระจายตัวของรายได้ตนเองของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม
ภาพที่ 6	การกระจายตัวของรายได้ครอบครัวของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม